

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**76-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

14 травня – 23 травня 2024 р.

Полтава 2024

ПОНЯТТЯ ТА СТИЛІ МИСЛЕННЯ

Однією з найвиразніших ознак людини є її спроможність мислити, аналізувати інформацію, вдосконалювати своє бачення світу, гармонійно й обдуманно з ним взаємодіяти. Ця здатність людини до пізнання світу довкола себе і усвідомлення себе в ньому реалізовувалася протягом всієї історії людства у різних культурах. Вміння мислити взагалі є запорукою свободи та важливою характеристикою людини, необхідною для виживання у сучасному світі [5, с. 92].

Вичерпні знання про об'єкти дійсності, їх внутрішню, безпосередньо не дану у відчуттях і сприйманнях сутність, людина одержує за допомогою мислення – вищої абстрактної форми пізнання об'єктивної реальності. Психолог О.П. Колобич трактує мислення як процес опосередкованого й узагальненого відображення людиною предметів та явищ об'єктивної дійсності в їх істотних зв'язках і відношеннях [1, с. 94]. За думкою С.Н. Саржевського мисленням є притаманна людині властивість відображення об'єктивної реальності в поняттях і судженнях. Мислення – найвища фаза пізнавальної діяльності і розвивається на тлі чуттєвого сприйняття – його не можна уявити без того початкового матеріалу, який укладений в чуттєвому. В процесі мислення людина пізнає зовнішні і внутрішні закономірності явищ навколишнього світу. Мислення є сутнісною властивістю людини [3, с. 10].

Когнітивні стилі мислення поділяють на лівопівкульний та правопівкульний. Лівою півкулею мозку обробляється словесна інформація. Зокрема, наприклад, ліва півкуля відповідає за мовні здібності – контролює мову, здатність до письма та читання; сприяє запам'ятовуванню фактів, дат, імен і контролює їх написання. Ліва половина мозку здійснює аналіз усіх фактів, тобто відповідає за аналіз і логіку. Правою півкулею мозку обробляється несловесна інформація, інформація, що виражена не словами, а за допомогою образів та/або символів [4, с. 77]. Варто відзначити, що людина може мати змішаний стиль мислення, тобто однаковий прояв обох стилів мислення, поєднувати послідовність в роботі і водночас здатність образно, цілісно, швидко сприймати події, ретельно обмірковувати свої вчинки, особливо в екстремальних ситуаціях [2, с. 39].

Найпоширеніша класифікація розрізняє синтетичний, ідеалістичний, прагматичний, аналітичний, реалістичний стилі мислення.

Синтетичне мислення характеризується конструюванням нових ідей, комбінуванням різних точок зору, створенням нових речей і проведенням

творчих експериментів. Метою синтезатора є створення нових систем поглядів, які дозволяють поєднувати різні підходи, усувати протиріччя та узгоджувати протилежні позиції.

Ідеалістичне мислення проявляється в оцінці дійсності без вивчення всіх деталей і характеристик. Ідеалісти враховують як соціальні, так і суб'єктивні чинники, оголошуючи свої рішення, приймають нові ідеї та пропозиції без вагань, успішно вирішують проблеми, в яких велику роль відіграють емоції та почуття інших людей.

Прагматичний стиль мислення базується на життєвому досвіді, прагматики прагнуть до швидкого результату та гарної оцінки своєї діяльності. Прагматики складають хорошу компанію, вони ніколи не планують свої дії заздалегідь, вони втручаються в міру просування роботи.

Аналітичний стиль мислення спрямований на комплексне вивчення проблем. Люди з таким мисленням вміють логічно, педантично й критично вирішувати поставлені перед ними завдання. Для аналітиків навколишній світ упорядкований, логічний і передбачуваний, а методи або способи вирішення проблем повинні бути раціональними.

Реалістичне мислення характеризується конкретністю й установкою на коригування і виправлення ситуацій для досягнення певного результату [6, с. 330].

Отже, стиль мислення людини впливає не тільки на її погляд на навколишній світ, але й на все її життя.

Література

1. Колобич О.П. *Загальна психологія: навчально-методичний посібник*. Львів, 2018. 172 с.
2. Лемак М.В., Петрище Ю.В. *Психологу для роботи: діагностичні методики*. Ужгород: Видавництво А. Гаркуші, 2012. 616 с.
3. Саржевський С.Н. *Психологія та патологія мислення: навчальний посібник*. Запоріжжя, 2019. 73 с.
4. Смутьсон М.Л. *Психологія розвитку інтелекту*. Київ: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, т-во «Знання» України, 2001. 276 с.
5. Тішко Л.В., Щєпова Д.Р. *Філософський аспект мислення*. Грані. 2021. №3. С. 90-97.
6. Хорощак Ю.Б. *Особливості стилів мислення людини*. Політ. Сучасні проблеми науки. 2019. №1. С. 329-331.